

v oblasti, v níž je dnes odpovědnost za pravdu pocítována zvláštním způsobem. Usilujte ve věrnosti vašemu poslání o to, aby se vaše konání harmonicky vřadilo do opětovného globálního objevu krásy oné „pravdy o manželství“ – pravdy „počátku“ – které nás Ježíš v plnosti učil a kterou nám Duch Svatý neustále připomíná v dnešní Církvi.

Milí preláti auditoři, vykonavatelé a spolupracovníci – to jsou úvahy, které jsem chtěl předložit vaší pozornosti v jistotě, že ve vás najdu soudce a soudní vykonavatele připravené je sdílet a přijmout za svoji nauku takové důležitosti a závažnosti. Vám všem a každému zvlášť přeji vše nejlepší v plné důvěře, že Apoštolský tribunál Římské rotý jako účinný a spolehlivý projev právníkové moudrosti Církve bude pokračovat v důsledném plnění svého vlastního nesnadného *munus* ve službách božského plánu, pojatého Stvořitelem a Vykupitelem prostřednictvím instituce manželství. Vaším námahám vyprošuji božskou asistenci a ze srdce vám uděluji zvláštní Apoštolské požehnání.

Přeložil Milan Laser, česká sekce Rádia vatikán

2. Defensor vinculi neboli obhájce svazku

*R. D. ICLIC. JAN DANĚK
OBHÁJCE SVAZKU BDCS*

I. Kdo je defensor vinculi, jeho postavení a poslání

O úřadu obhájce svazku uvádí ve svém knize Kanonické právo, 2002, JUDr. Antonín Hrdina, že OS je funkcí nemající v současném sekulárním právu obdoby. V bývalé ČSR až do roku 1921 existoval u soudu při řízení o rozluku (v dnešní terminologii rozvod) manželství obhájce svazku manželského.

Jeho postavení podle kanonického práva je takové, že v procesu není členem senátu.

Jeho posláním je v řízení o neplatnosti manželství a neplatnosti svátosti svěcení **oponovat** tvrzení o neplatnosti („obhajovat svazek“). Zde je dobré připomenout, že zde v kodexu vedle sebe stojí obhájce svazku a ochránce spravedlnosti. Proto také předpisy, které mluví o právech a povinnost obou, jsou některé uváděny společně v kánonech. Tyto předpisy nacházíme v kánonech 1433 – 1436. A dále v **Instrukci Dignitas connubii** (dále DC) v člancích 53 - 60.

K tomu je třeba vyzvednout kán. 1430, kde se jasně formuluje jejich specifické poslání. Kánon říká, že „*Pro sporné záležitosti, v níž se může jedna o škodu veřejnému prospěchu, a pro trestní věci se v diecézi ustanoví ochránce spravedlnosti, který je ze svého úřadu povinen dbát o veřejný prospěch.*“

Kán. 1432 pak mluví o neplatnosti přijetí svěcení a neplatnosti nebo uvolnění manželského svazku, kde se ustanovuje **defensor vinculi**.

Z toho vyplývá, že jsou ustanoveni ve věcech **veřejného** prospěchu církve a spásy duší. Zde mají povinnost a to úřední povinnost.

II. Jmenování a požadavky na obhájce svazku

Jmenování OS je záležitostí biskupa. Kán. 1435 říká: „*Jmenování ochránce spravedlnosti a obhájce svazku přísluší biskupovi.*“ Následující kán. 1436 dále upřesňuje: „*Úřad ochránce spravedlnosti a obhájce svazku může zastávat též osoba, ne však v téže záležitosti.*“ §2 *Ochránce a obhájce může být ustanoven jak pro všechny záležitosti, tak pro jednotlivou věc, mohou však být ze spravedlivého důvodu odvoláni biskupem.*“

Z toho jasně vyplývá, že úřad obou je v kompetenci biskupa a ne někoho jiného.

Požadavky, kterou jsou kladeny na vybíranou osobu uvádí taktéž kán. 1435: „*Tito jsou duchovní nebo laici, bezvadné pověsti, doktoři nebo alespoň licenciáti kanonického práva, osvědčení rozumností a horlivostí o spravedlnost.*“

III. Vymezení jeho pravomocí a úkoly

Samotné právo obhájci svazku stanovuje zákonem, kde on musí být účasten. Kán. 1432 mluví o případech: a) v kauzách o neplatnosti kněžského svěcení

b) v kauzách o neplatnosti manželství

c) v kauzách o rozvázání (uvolnění) manželského svazku

OS má povinnost předložit a vyložit vše, co může být rozumně uvedeno proti neplatnosti nebo uvolnění svazku.

Jeho pravomoc je určena kán. 1434, kde se doslova říká: „*Pokud není výslovně stanoveno jinak: 1° ochránce spravedlnosti a obhájce svazku musí být vyslechnuti, jestliže se účastní soudu, kdykoliv zákon nařizuje, aby soudce vyslechl obě strany nebo některou z nich.*

2° kdykoliv se vyžaduje návrh strany, aby soudce mohl něco rozhodnout, má stejnou právní sílu návrh ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku, kteří se účastní soudu.

Zde se jasně říká, že nejsou jen přisedící účastníci, kteří jen naslouchají. Mají právo a povinnost vstoupit do jednání a mají být vyslechnuti. Ale jak připomíná kán. 1561 otázky klade skrze soudce, ne sám osobně.

OS má různé úkoly během soudního řízení. Tím především zajišťuje ochranu práv obou stran. Zkoumá svědectví v kauze, ukazuje soudci nebo soudcům rozpory a neshody mezi svědectvími stran.

Může navrhnout, aby soudce vyslechl strany a svědky ohledně určitých bodů (viz kán. 1533).

Kromě toho může být přítomen výslechu stran, svědků a znalců (viz kán. 1678),

Pokud byl vynesena rozsudek potvrzující neplatnost manželství, obhájce svazku může vznést apelaci proti tomuto rozhodnutí (kán. 1628).

K interpretaci těchto kánonů se říká, že to není závazné **osobně** vždy u toho být, ale že **může**, nebo **je-li účastný, má právo..** Bezpodmínečně však musí sledovat celý proces. V Instrukci DC se v čl. 56 §1. se říká: „*V řízení o*

neplatnosti manželství se požaduje přítomnost obhájce svazku vždy.“ §2. On sám se musí účastnit od počátku a během celého řízení podle práva.

K tomu podává vysvětlení kán. 1433 : „V záležitostech, v nichž se vyžaduje přítomnost ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku, a tito nebyli obesláni, je jednání neplatné, **leda že by byli, ač neobesláni, skutečně přítomni nebo mohli alespoň před rozsudkem nahlédnout do akt a tak splnit svůj úkol.**

Po vyslechnutí všech svědků v kauze, hlavním úkolem OS je předložit důvody pro platnost manželského svazku (kán. 1601). Uskuteční se to ve většině případů **napsáním dokumentu** (Animadversiones), který je předložen soudci nebo soudcům (kán. 1602). Stejně jako ostatní členové senátu a ostatní zúčastnění, má OS jako **základní úkol hledání pravdy**. A proto jak uvádí autor Michael Amith Foster v „Il matrimonio che (non) fu, str.131-132 : Obhájce svazku není povinen hájit manželský svazek, o kterém se jedná, za každou cenu. Ve prospěch pravdy a po prostudování všech svědectví nemůže-li najít žádnou rozumnou námitku o prohlášení neplatnosti manželství, **není povinen** vymýšlet strojené důvody pro platnost manželství, když kauza ukazuje opak. Může jednoduše potvrdit, že nenachází rozumné námitky. Protože OS v podstatě svým jednáním hledá pravdu.

V Instrukci DC nacházíme formulaci v čl. 56 § 5. : „*Nikdy nemůže jednat ve prospěch neplatnosti manželství; jestliže ve zvláštním případě nemá co rozumného navrhnout nebo předložit, může se svěřit spravedlnosti soudu.*“

IV. Jak má obhájce svazku prakticky plnit konkrétní úkoly

Jedná se zde o otázku, nakolik má OS vypracovávat otázky pro výslechy svědků a znalců. Protože zde byla praxe, že defensor vinculi vypracovával otázky pro všechny, je dobré si ukázat, že by tomu tak nemělo být.

K výslechu stran říká kán. 1533 : „*Strany, ochránce spravedlnosti a obhájce svazku mohou soudci předložit body pro otázky, které mají být straně předloženy.*“

Jasně se zde říká, že otázky zpracovává soudce, který vede výslech. A on by měl vkomponovat body do celého konceptu otázek. Má to také svůj logický důvod. OS by mohl pro své povinnosti hledat jen důvody pro platnost svazku a tak klást otázky záměrně pro obhájení svazku. Soudce při výslechu se může zeptat Ex offio tak, že se dopídí celé pravdy. Protože on bezprostředně sleduje, jak odpovídá vyslýchaný.

V případě kladení otázek znalci se také jasně ukazuje, že to je věc soudce. V Instrukci DC čl. 56 § 4 je řečeno: „*V řízení pro neschopnost, o kterých pojednává kánon 1095, mu přísluší (OS) zjistit, zda otázky znalci byly předloženy zřetelně, zda se záležitosti týkají nebo nepřekračují jeho obor; má zkoumat, zda se odborný posudek opírá o principy křesťanské antropologie a byl zpracován vědeckými metodami, a soudci udá to, co může brát ve prospěch manželského svazku; v případě vyhovujícího rozsudku musí odvolacímu soudu jasně naznačit, zda bylo soudcem vyhodnoceno nesprávně něco, co se v odborném posudku nalézá, k újmě svazku.*“

Z této formulace jasně vysvítá, že obhájce svazku není ten, který se dotazuje, ale ten, který zkoumá, zda bylo všechno pořádku a zda to pravdivě

vystihuje vše, co odpovídá také výslechům. Tím jen prokáže, že tam skutečně nějaká vada je.

Celkově se ukazuje, že proces není záležitostí jen některých „aktérů“ (soudců, prokurátora, obhajoby, advokáta, ochránce spravedlnosti a obhájce svazku), ale všech, kteří upřímně hledají pravdu a musí ze všech stran klást otázky, podávat důkazy a námitky.

Použité prameny a literatura:

K. Lüdicke, Münsterischer kommentar zum Codex iuris canonici, Instrukce Dignitas connubii (český překlad)
Antonín Hrdina, Kanonické práva, EUROLEX BOHEMIA, Praha 2002
Michael Amith Foster v „Il matrimonio che (non) fu, str.131-132

3. Kánony z CIC a články z IDC k obháji svazku a ochránci spravedlnosti

Ochránce spravedlnosti, obhájce svazku obecně:

CIC Kán.1432 - Pro případy, v nichž se jedná o neplatnost přijetí svátosti svěcení nebo o neplatnost nebo uvolnění manželského svazku, se v diecézi ustanoví obhájce svazku, který je ze svého úřadu povinen předložit a vyložit vše, co může být rozumně uvedeno proti neplatnosti nebo uvolnění svazku.

IDC Čl. 53 – § 1. Pro všechny záležitosti neplatnosti manželství se v diecézních nebo interdiecézních soudech ustanoví natrvalo alespoň jeden obhájce svazku a ochránce spravedlnosti, při zachování čl. 34 o jejich jmenování (srov. kán. 1430; 1432). § 2. Pro jednotlivé případy však může být jmenován někdo jiný, při zachování čl. 34, kdo vykoná úřad obhájce svazku a ochránce spravedlnosti (srov. kán. 1436, § 2).

§ 3. Úřad obhájce svazku a ochránce spravedlnosti může zastávat též osoba, ne však v téže záležitosti (srov. kán. 1436, § 1).

§ 4. Obhájce svazku a ochránce spravedlnosti mohou být ze spravedlivého důvodu odvoláni tím, kým byli jmenováni (srov. kán. 1436, § 2).

CIC Kán.1433 - V záležitostech, v nichž se vyžaduje přítomnost ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku, a tito nebyli obesláni, je jednání neplatné, leda že by byli, ač neobesláni skutečně přítomni nebo mohli alespoň před rozsudkem nahlédnout do akt a tak splnit svůj úkol.

IDC Čl. 60 – Jestliže se vyžaduje přítomnost obhájce svazku nebo ochránce spravedlnosti, a tito nebyli obesláni, je jednání neplatné, ledaže by byli, ač neobesláni, skutečně přítomni, nebo mohli alespoň před rozsudkem nahlédnout do akt a tak splnit svůj úkol (srov. kán. 1433).

CIC Kán.1434 - Pokud není výslovně stanoveno jinak: 1. ochránce spravedlnosti a obhájce svazku musí být vyslechnuti, jestliže se účastní soudu, kdykoliv zákon nařizuje, aby soudce vyslechl obě strany nebo některou z nich; 2. kdykoliv se vyžaduje návrh strany, aby soudce mohl něco rozhodnout, má stejnou právní sílu návrh ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku, kteří se účastní soudu.

IDC Čl. 59 – Pokud není výslovně stanoveno jinak:

1. obhájce svazku a ochránce spravedlnosti musí být vyslechnuti, jestliže se účastní řízení, kdykoliv zákon nařizuje, aby soudce vyslechl obě strany nebo jednu z nich;

2' kdykoliv se vyžaduje návrh strany, aby soudce mohl něco rozhodnout, má stejnou právní sílu návrh obhájce svazku nebo ochránce spravedlnosti, jestliže se účastní řízení (srov. kán. 1434).

CIC Kán.1435 - Jmenování ochránce spravedlnosti a obhájce svazku přísluší biskupovi; tito jsou duchovní nebo laici, bezvadné pověsti, doktoři nebo alespoň licenciáti kanonického práva, osvědčení rozumností a horlivostí o spravedlnost.

IDC Čl. 54 – Obhájce svazku a ochránce spravedlnosti mají být duchovní nebo laici, bezvadné pověsti, doktoři nebo licenciáti kanonického práva, osvědčení rozumností a horlivostí pro spravedlnost (srov. kán. 1435).

IDC Čl. 55 – Obhájce svazku a ochránce spravedlnosti mohou být dekretem soudního vikáře, který je nutno zaznamenat do akt, nahrazení na počátku nebo během řízení těmi, kteří byli jmenováni podle čl. 53, §§ 1-2. Náhradníci nastupují na místo těch, kteří byli jmenováni první, kdykoli jsou tito zaneprázdněni.

CIC Kán.1436 - § 1. Úřad ochránce spravedlnosti a obhájce svazku může zastávat táž osoba, ne však v téže záležitosti.

§ 2. Ochránce i obhájce může být ustanoven jak pro všechny záležitosti, tak pro jednotlivou věc; mohou však být ze spravedlivého důvodu odvoláni biskupem.

Povinnosti soudních úředníků

CIC Kán.1447 - Kdo se zúčastnil projednávání věci jako soudce, ochránce spravedlnosti, obhájce svazku, zástupce strany, advokát, svědek nebo znalec, nemůže později tuto záležitost platně rozhodovat jako soudce nebo v ní zastávat úřad přisedícího.

IDC Čl. 66 – §2. Kdo se zúčastnil projednávání záležitosti jako obhájce svazku, ochránce spravedlnosti, prokurátor, advokát, svědek nebo znalec, nemůže později tuto záležitost, v tomtéž nebo v jiném stupni, platně rozhodovat jako soudce nebo v ní zastávat úřad přisedícího (srov. kán. 1447).

CIC Kán.1448 - § 1. Soudce nepřijme k projednání záležitost, na níž má nějaký zájem z důvodu pokrevního příbuzenství nebo "švakrovství" v kterémkoliv stupni přímé linie a do čtvrtého stupně boční linie nebo z důvodu poručnictví nebo opatrovnictví, přátelství, nepřátelství, docílení zisku nebo zabránění škodě.

§ 2. Za stejných okolností nesmí svůj úřad vykonávat ochránce spravedlnosti, obhájce svazku, přisedící a vyšetřující.

IDC Čl. 67 – § 1. Soudce nepřijme k projednání záležitost, na níž má nějaký zájem z důvodu pokrevního nebo švagrovského příbuzenství v kterémkoliv stupni přímé linie a do čtvrtého stupně boční linie, nebo z důvodu poručnictví nebo opatrovnictví, přátelství, nepřátelství, docílení zisku nebo zabránění škodě, nebo ve které může nastat jakékoliv jiné důvodné podezření předpojatosti k jeho osobě (srov. kán. 1448, § 1).

§ 2. Ze stejných důvodů nesmí svůj úřad vykonávat obhájce svazku, ochránce spravedlnosti, přisedící, auditor a všichni ostatní soudní úředníci (srov. kán. 1448, § 2).

CIC Kán.1449 - § 1. V případech, o nichž kán. 1448, může strana odmítnout soudce, jestliže sám neodstoupil od jednání. § 4. Jestliže je odmítnut ochránce spravedlnosti, obhájce svazku nebo jiný soudní úředník, o tomto odmítnutí rozhoduje předseda senátu nebo soudce, jestliže je samosoudcem.

IDC Čl. 68 – § 1. V případech uvedených v čl. 67 může strana odmítnout soudce, obhájce svazku, ochránce spravedlnosti, jestliže sám neodstoupil od jednání (srov. kán. 1449, § 1).

CIC Kán.1451 - § 1. Otázku odmítnutí je nutno rozhodnout co nejrychleji po vyslechnutí stran, ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jestliže se účastní a sami nejsou odmítnuti.

§ 2. Jednání vykonaná soudcem před tím, než byl odmítnut, jsou platná, avšak jednání po uplatnění odmítnutí musí být zrušena, jestliže o to požádá strana do deseti dnů po uznání odmítnutí.

CIC Kán.1533 - Strany, ochránce spravedlnosti a obhájce svazku mohou soudci předložit body pro otázky, které mají být straně předloženy.

IDC Čl. 164 – Strany, ať samy nebo skrze advokáty, a obhájce svazku mají v soudem stanovené lhůtě předložit otázky ohledně věcí, o kterých mají být strany, svědkové a znalci vyslyšáni, při zachování čl. 71 (srov. kán. 1552, § 2)¹.

IDC Čl. 56 – § 1. V řízení o neplatnost manželství se vždy požaduje přítomnost obhájce svazku.

§ 2. On sám se musí účastnit od počátku a během celého řízení podle norem práva.

§ 3. V každém stupni řízení je povinen přednášet důkazy jakéhokoli druhu, protesty a námitky, které sloužíce pravdě záležitosti přispívají k ochraně manželského svazku (srov. kán. 1432).

§ 4. V řízení pro neschopnost, o kterých pojednává kán. 1095, mu přísluší zjistit, zda otázky byly znalci předloženy zřetelně, zda se týkají záležitosti a nepřekračují jeho kompetenci; má zkoumat, zda se odborný posudek opírá o principy křesťanské antropologie a byl zpracován vědeckou metodou, a soudci poukáže na cokoli, co může být bráno ve prospěch manželského svazku; v případě kladného rozsudku musí odvolacímu soudu jasně naznačit, zda bylo soudcem vyhodnoceno nesprávně něco, co se v odborném posudku nalézá, k újmě svazku.

§ 5. Nikdy nemůže jednat ve prospěch neplatnosti manželství; jestliže ve zvláštním případě nemá co rozumného navrhnout nebo předložit, může se svěřit spravedlnosti soudu.

§ 6. V odvolacím stupni může po pečlivém vyhodnocení všech akt také obrátit zřetel na připomínky ve prospěch manželského svazku, které byly předloženy v předchozím stupni; vždy musí předložit vlastní připomínky vůči doplněnému provedení důkazů, pokud bylo provedeno.

IDC Čl. 57 – § 1. Ochránce spravedlnosti se musí účastnit vždy, když sám napadne manželství podle čl. 92, § 2.

§ 2. Ochránce spravedlnosti se musí účastnit podle dekretu soudce, ať už z úřední povinnosti, nebo na návrh obhájce svazku nebo strany, jestliže jde o zachování procesního předpisu a to především o neplatnost akt nebo výjimky.

IDC Čl. 197 – Strana, která svědka navrhla, se může vzdát jeho výsledku; protistrana nebo obhájce svazku mohou požadovat, aby přesto byl svědek vyslechnut (srov. kán. 1551).

CIC Kán.1561 - Výslech svědka provádí soudce nebo jeho zmocněnec nebo vyšetřující za součinnosti notáře; proto strany nebo ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku nebo advokáti, kteří se zúčastní výsledku a mají další otázky, které je třeba svědkům předložit, předloží je ne svědku, ale soudci nebo jeho zástupci, aby je sám položil, pokud místní zákon nestanoví jinak.

IDC Čl. 166 – Výslech svědka provádí soudce za součinnosti notáře; proto při zachování čl. 159 obhájce svazku nebo advokáti, kteří se zúčastní výsledku a mají další otázky, které je třeba svědkům předložit, položí je soudci nebo tomu, který je na jeho místě, aby je sám položil, pokud místní zákon nestanoví jinak (srov. kán. 1561).

IDC Čl. 207 – § 1. S přihlédnutím k tomu, co případně uvádějí strany nebo obhájce svazku, určí soudce dekretem jednotlivé věci, o kterých musí znalci podat posudek (srov. kán. 1577, § 1).

¹ Zatímco Kán.1552 § 2 prohlašuje jenom následující: *V soudem stanovené lhůtě se předloží otázky pro tento důkaz, o kterých mají být svědkové vyslyšáni, jinak se považuje požadavek za vzatý zpět.*

IDC Čl. 236 – Po zveřejnění akt mohou strany a obhájce svazku předložit soudci další důkazy; po jejich provedení, jestliže to soudce považuje za nutné, vydá se opětovně dekret o němž v čl. 229, § 3 (srov. kán. 1598, § 2).

CIC Kán.1603 - § 1. Po vzájemném sdělení obhajob a námitek může na ně podat každá strana odpovědi během krátké lhůty poskytnuté soudem.

§ 2. Toto právo mají strany pouze jednou, pokud soudce ze závažného důvodu nemá za to, že je nutno je poskytnout znovu; v tom případě se dovolení dané jedné straně považuje za udělené i druhé straně.

§ 3. Ochránce spravedlnosti a obhájce svazku mají právo znovu odpovědět na námítky stran.

CIC Kán.1606 - Jestliže strany ve stanovené užitečné lhůtě zanedbají obhajobu nebo se svěří soudcovým znalostem a svědomím, může soudce, pokud z jednání a důkazů považuje věc za zcela objasněnou, vynést ihned rozsudek po tom, když si vyžádal námítky ochránce spravedlnosti a obhájce svazku, jestliže se zúčastnili řízení.

CIC Kán.1612 - § 1. Rozsudek po vzývání Božího jména uvede zpravidla jméno soudce nebo členů senátu, dále jméno a bydliště žalobce, žalované strany, zástupce, ochránce spravedlnosti, obhájce svazku, jestliže se účastnili řízení.

Stížnost na neplatnost rozsudku

CIC Kán.1626 - § 1. Stížnost na neplatnost mohou podat nejen strany, které se cítí postíženy, ale i ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku, kdykoliv jsou oprávněni zasáhnout.

§ 2. Soudce může z úřední povinnosti zrušit nebo opravit rozsudek ve lhůtě stanovené k jednání v kán. 1623, jestliže mezitím nebylo podáno odvolání spolu se stížností na neplatnost nebo nebyla již neplatnost napravena ve lhůtě podle kán. 1623.

Odvolání

CIC Kán.1628 - Strana, která se domnívá, že je rozsudkem poškozena, rovněž ochránce spravedlnosti a obhájce svazku v případech, kdy se jejich přítomnost vyžaduje, jsou oprávněni odvolat se k vyššímu soudci, při zachování kán. 1629.

CIC Kán.1636 - § 1. Kdo se odvolává, může se odvolání vzdát s účinky, o nichž v kán. 1525.

§ 2. Jestliže odvolání bylo podáno obhájcem svazku nebo ochráncem spravedlnosti, je možné, aby se ho vzdal obhájce svazku nebo ochránce spravedlnosti odvolacího soudu, pokud zákon nestanovil jinak.

Důkazy

CIC Kán.1678 - § 1. Obhájce svazku, osoby zastupující strany a ochránce spravedlnosti, je-li účastný řízení, mají právo:

1. být přítomni výslechu stran, svědků a znalců, při zachování kán. 1559;
2. nahlížet do soudních akt, i když ještě nezveřejněných, a zkoumat listiny předložené stranami.

§ 2. Strany se nesmějí zúčastnit výslechu, o němž. v § 1, odst. 1.

Rozsudek a odvolání

CIC Kán.1682 - § 1. Rozsudek, který poprvé prohlásil neplatnost manželství, se spolu s odvoláním, pokud bylo podáno, a s ostatními akty řízení zašle z úřední povinnosti do dvaceti dnů od zveřejnění rozsudku k odvolacímu soudu.

§ 2. Jestliže vynesným rozsudkem byla u soudu prvního stupně prohlášena neplatnost manželství, odvolací soud po zvážení připomínek obhájce svazku

a stran, pokud jsou, svým rozhodnutím rozsudek buď ihned potvrdí nebo přijme k rádnému projednání věci v dalším stupni.

IDC Čl. 306 – 3' soudní vikář nebo předseda má před poskytnutím bezplatné právní pomoci nebo slevy výloh, jestliže to uzná za vhodné, žádat posudek ochránce spravedlnosti a obhájce svazku, když jim zaslal žádost s podklady;

IDC Čl. 307 – § 3. Jestliže však advokát neplní svůj úřad s nutnou svědomitostí, má být při tomto zjištění předsedou napomenut nejen z úřední povinnosti, ale i na návrh strany nebo obhájce svazku nebo, pokud se účastní záležitosti, ochránce spravedlnosti.

Listinné řízení

CIC Kán.1686 - Po přijetí žádosti, podané podle kán. 1677, může soudní vikář nebo jím určený soudce opomenout náležitosti řádného řízení a po předvolání stran a za účasti obhájce svazku prohlásit neplatnost manželství rozsudkem, jestliže z listiny, která neobsahuje rozpor a proti níž nejsou námitky, se bezpečně zjistí existence zneplatňující překážky nebo nedodržení zákonné formy, pokud se stejnou jistotou se prokáže, že nebyla udělena dispenz nebo že existuje vada platného zmocnění zástupce při sňatku.

CIC Kán.1687 - § 1. Obhájce svazku musí proti tomuto prohlášení podat odvolání k soudu druhého stupně, jestliže se rozumně domnívá, že vady, o nichž v kán. 1686, nebo neudělení dispense nejsou jisté; uvedenému soudu je nutno zaslat akta a písemně mu oznámit, že se jedná o listinné řízení.

§ 2. Strana, která se cítí poškozena, má právo se odvolat.

CIC Kán. 1688 - Soudce druhého stupně za účasti obhájce svazku a po vyslechnutí stran rozhodne stejným způsobem, jak stanoví kán. 1686, zda se rozsudek potvrzuje nebo zda je nutno zavést řádné řízení ve věci cestou práva; v tomto případě se vrátí věc soudu prvního stupně.

Záležitosti odloučení za trvání manželství

CIC Kán.1696 - Záležitosti ve věci odloučení manželů také patří k veřejnému prospěchu; proto se jich vždy musí zúčastnit obhájce svazku podle kán. 1433.

Řízení o dispenz od platného a nedokonaného manželství

CIC Kán.1701 - § 1. Tohoto řízení se musí zúčastnit obhájce svazku.

CIC Kán.1705 - § 1. Biskup zašle Apoštolskému stolci všechna akta spolu se svým vyjádřením a připomínkami obhájce svazku.

§ 4. Jestliže je odmítnut ochránce spravedlnosti, obhájce svazku nebo jiný soudní úředník, o tomto odmítnutí rozhoduje předseda senátu nebo soudce, jestliže je samosoudcem.

IDC Čl. 153 – § 1. Jestliže v průběhu provádění důkazů záležitosti vznikne velmi pravděpodobná pochybnost o dokonání manželství, může soud, se souhlasem stran a na žádost jednoho nebo obou manželů, dekretem pozastavit řízení a zahájit řízení vůči platnému a nedokonanému manželství (srov. kán. 1681).

§ 2. V takovém případě musí soud doplnit provedení důkazů s ohledem na dispenz od nedokonaného manželství (srov. kán. 1681; 1702 – 1704).²⁰

20 – srov. Kongregace pro svátosti, oběžník z 20. prosince 1986, č. 7.

§ 3. Po ukončení provádění důkazů se musí zaslat akta Apoštolskému stolci spolu se žádostí o dispenz a stanoviskem obhájce svazku a vyjádřením soudu a biskupa (srov. kán. 1681).

Záležitosti o prohlášení neplatnosti svátosti svěcení

CIC Kán.1711 - Obhájce svazku má v těchto záležitostech stejná práva a stejné povinnosti jako má obhájce svazku v záležitostech manželství.